

Ἡ λαϊκή λατρεία είναι ένα σύνολο αρχέγονων κατά το πλείστον δοξασιών και εθιμικών πράξεων οι οποίες είναι συνυφασμένες με χρι-στιανικές γιορτές και με εποχικές γιορτές προχ-ριστιανικής καταγωγής. ...

Φορέας της λατρείας αυτής είναι ο λαός, με την έννοια ενός πληθυσμιακού συνόλου με όμοιο τρόπο σκέψης και κοινή ψυχολογία.

Ἡ λαϊκή λατρεία εμφανίζεται πολύμορφη στις επιμέρους εκφράσεις της με κατά τόπους διαφοροποιήσεις που προέρχονται από την κοινωνική οργάνωση, τις βιοτικές ασχολίες των κατοίκων, την οικονομική τους δραστηριότητα και γενικότερα από τον τρόπο ζωής τους. Οι αντιλήψεις του λαού για τον Θεό και τους Αγίους και κατ'επέκταση οι συναφείς λατρευτικές εκδηλώσεις τους γίνονται φανερές μέσα από σχετικές λέξεις, φράσεις, παραδόσεις, παροιμίες, ευχές και άλλα.

Οι εκδηλώσεις της λαϊκής λατρείας παρουσιάζονται με μορφή εθιμική. Είναι πράξεις με ατομικό ή ομαδικό χαρακτήρα, οι οποίες τελούνται από πολύ παλιά και αποβλέπουν στην εκπλήρωση θρησκευτικών καθηκόντων και ανταποκρίνονται σε συνήθειες του τόπου αποδεκτές από όλους.

Τα έθιμα της λαϊκής λατρείας, όπως και τα άλλα έθιμα, αφορούν τη συμπεριφορά των ατόμων ως μελών μιας κοινωνίας και η τήρησή τους επιβάλλεται όχι με εξαναγκασμό, αλλά ως αυτονόητη ηθική υποχρέωση.

Κορυφαία γιορτή της άνοιξης είναι το Πάσχα με πλούτο εθίμων, τα οποία αρχίζουν από το Σάββατο του Λαζάρου με τις ομάδες των παιδιών που τραγουδούν από σπίτι σε σπίτι τα πάθη του φίλου του Χριστού.

Σε πολλά μέρη κρατούν στα χέρια τους ένα προχειροφτιαγμένο ανθρώπινο ομοίωμα, που συμβολίζει το Λάζαρο, και ένα καλαθάκι για τα αυγά, που δίνουν ως φιλοδώρημα οι νοικοκυρές.

Στην περιοχή μας όπως αναφέρει ο αείμνηστος λαογράφος Στέφανος Θανασούλας στα «Λαογραφικά Καλαμπάκας» τα κοριτσάκια το απόγευμα της παραμονής ξεχύνονταν στην εξοχή να μαζέψουν λουλούδια για να στολίσουν το καθένα το καλαθάκι του.

Κρατώντας αυτό το λουλουδοστολισμένο καλαθάκι, ντυμένα με το καλό φουστάνι, ομορφοχτενισμένα πρωϊ –πρωϊ της παραμονής του Λαζάρου παίρνουν με τη σειρά τα σπίτια, για να πουν τραγούδια λαζαριάτικα.

Όλα αυτά τα τραγούδια είχαν επωδό τους **«Το καλαθάκι μ' θέλει αυγό κι η τσέπη μου κουκόςιες και το μικρό δοντάκι μου γλυκές θέλει σταφίδες, ή το μικρό χεράκι μου καμιά δραχμούλα θέλει»**

Έτσι παλαιότερα τα καλαθάκια γέμιζαν με αυγά, με αμύγδαλα, καρύδια, σταφίδες, ξυλοκέρατα, σύκα, σουτζουκάκια και σπιτικά γλυκά ενώ ανάμεσα τους εύρισκες κανένα πεντάλεπτο, τρύπιες πενταροδεκάρες και σπανίως καμιά δραχμή.

Σε πολλά σπίτια όσες Λαζαρίνες γνώριζαν, τραγουδούσαν διάφορα τραγούδια που ταίριαζαν σε κάθε σπίτι.

Σε σπίτι με μωρό έλεγαν: **«Ένα μικρό μικρούτσικο, μικρό στη σαρμανίτσα να τόχα, να τ'αγκάλιαζα κι ας φώναζε μανίτσα μ..... Μανίτσα δω, μανίτσα κει, μανίτσα πάει στη βρύση με τα γκιουρντάνια στο λαιμό με τα φλουριά στη μέση....»**

Σε σπίτι με παιδί στο σχολείο : **«Μάνα μ'τον υγιόκα σου, μάνα μ' τον μοναχό σου - αν είναι μοναχογιός - τον έλουσες, τον έντυσες και στο σχολειό το στέλνεις. Κι ο δάσκαλος τον καρτερεί με μια ψιλή βεργίτσα....».**

Σε άλλο σπίτι που μεγαλύτερο παιδί σπουδάζει : **«Γραμματικός εκάθονταν ψηλά σε κρύα βρύση. Έγραφε, κοντύλιαζε με τριών χρονών μελάνι. Τα χέρια του εσπάραξαν και το μελάνι εχύθη. Κι έβαψαν τα ρουχάκα του τα λινομεταξένια...»**

Όπου είχαν μοναχοκόρη, τραγουδούν: **«Μάνα τη θυγατέρα σου μάνα τη μοναχή σου. Την έλουζες, την χτένιζες στα σύννεφα την κρύβεις, να μην τη δούνε τα παιδιά και 'ρθουν και τήνε κλέψουν...»**

Σε σπίτι με έφηβο: **«Πως πρέπει τα χρυσά κουμπιά σε πράσινο γιλέκο, έτσι πρέπει και ο νιούστικος να παίζει με μια κόρη...»**

Σε σπίτι αντρώγунου χωρίς παιδιά τραγουδούν: **«Αφέντη μου στην τάβλα σου χρυσή καντήλα φέγγει. Φέγγει εσένα αφέντη μου, φέγγει και την κυρά σου...»**

Όπου έχουν κόρη σε ηλικία γάμου, τραγουδούν: **«Εδώ έχουν κόρη για παντρεία και προξενιές της πάνε. Μ' αυτή θέλει τ' αρχοντόπουλο τ' αρχοντογεννημένο, που σφάζει αρνιά την Πασχαλιά, κριάρια του Αϊ Γιώργη...»**

Όπου είναι κορίτσι αρραβωνιασμένο: **«Μικρή αρραβωνιασμένη, μικρή κοντοπλυμένη, πότε θα γίνει ο γάμος σου ν' απλώσεις τα προικιά σου...»**

Όταν κάποιος του σπιτιού λείπει στα ξένα οι Λαζαρίνες τραγουδούν: **«Ξενιτεμένο μου πουλί και παραπονεμένο, η ξενιτιά σε χαίρεται και εγώ έχω τον καημό σου. Σου στέλνω μήλο σέπεται κυδώνι μαραγκιάζει, σου στέλνω και το δάκρυ μου σ' ένα χρυσό μαντήλι...».**

Σε σπίτι με πένθος τραγουδούσαν μόνο αν τους το ζητούσαν οι πονεμένοι.

Σε απαρηγόρητη μάνα που έχασε το παιδί της και εφόσον τους το ζητούσε τραγουδούσαν με θλιμμένη τη φωνή τους: **«Πουλάκι είχα στο κλουβί που το'χα μυρωμένο, το τάζα, το πότιζα, βασιλικό και μόσχο. Ξεσκανταλίσθη το κλουβί, κι έφυγε το πουλί κι εχάθη...»**

Στο σπίτι του παπά έλεγαν: **«Απάνω σε χρυσομηλιά, κάτω απ' το άγιο κλήμα, εκεί κοιμάται ο δέσποτας με το σταυρό στα χέρια...».**

Αυτά κι άλλα πολλά τραγουδούσαν τα χρόνια εκείνα οι Λαζαρίνες .

Σήμερα ακούγεται μόνο το μονότονο : **«Ήρθε ο Λάζαρος, ήρθαν τα Βάγια, ήρθε η Κυριακή που τρώνε τα ψάρια. Σήκω Λάζαρε και μην κοιμάσαι, ήρθε η μάνα σου από την πόλη. Σου' φερε χαρτί και κομπολόϊ...»**

Καλή Μεγάλη Εβδομάδα

Καλό Πάσχα

Γεωργία Ψύρρα

Πολιτισμολόγος

Υποψήφια δημοτική σύμβουλος με τον συνδυασμό "Δύναμη Ευθύνης" και υποψήφιο δήμαρχο τον κ. Λευτέρη Αβραμόπουλο.